

Brüssel, 6. detsember 2019
(OR. en)

14627/19

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0226(NLE)

RECH 509
COMPET 777
ATO 102
CADREFIN 393

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	14301/19
Komisjoni dok nr:	9871/18 RECH 275 COMPET 425 ATO 33 CADREFIN 82 IA 191 + ADD 1
Teema:	Raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euratomi programm. Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2021–2025 - Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas nõukogule 7. juunil 2018 ettepaneku nõukogu määruse kohta, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2021–2025¹. Ettepanek on osa raamprogrammi „Euroopa horisont“ õigusaktide paketist.

¹ Dok 9871/18 + ADD 1.

2. Kavandatava Euratomi programmiga jätkatakse praeguse programmi peamisi teadusuuringuid (tuumaohutus ja -julgeolek, radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemine, kiirguskaitse ja tuumasünteesienergia), laiendatakse teadustegevust ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste valdkonnale ning parandatakse hariduse ja koolituse valdkonda ja teadustaristule juurdepääsu. Lisaks toetatakse programmiga raamprogrammi „Euroopa horisont“ Marie Skłodowska-Curie meetme raames ka tuumavaldkonna teadlaste liikuvust.
3. Euratomi programm täiendab raamprogrammi „Euroopa horisont“, kasutades samu rahastamisvahendeid ja osalemisreegleid. Programm viiakse ellu viie aasta jooksul kooskõlas Euratomi asutamislepingu artikliga 7 ning selle kestust pikendatakse 2025. aastal kahe aasta võrra, et viia see vastavusse 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga. Programmiga kehtestatakse ajavahemikuks 2021–2025 rahastamispakett, mille suurus on 1,6 miljardit eurot jooksevhindades.
4. Euratomi asutamislepingu artikli 7 kohaselt peab ühenduse teadus- ja koolitusprogrammi võtma vastu nõukogu ühehäälselt. Muude institutsioonide või asutuste arvamus ei ole nõutav. Kooskõlas varasema tavaga otsustas alaliste esindajate komitee 13. juulil 2018 siiski konsulteerida ettepaneku osas Euroopa Parlamendi ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega. Euroopa Parlament võttis oma arvamuse vastu 16. jaanuaril 2019 ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 12. detsembril 2018.

II. TÖÖ NÕUKOGUS

5. Ühine teaduse ja tuumaküsimuste töörühm alustas ettepaneku läbivaatamist Austria eesistumise ajal 2018. aasta detsembris, kui komisjon tutvustas ettepanekut, ning töö jätkus Rumeenia ja Soome eesistumise ajal.
6. Ettepanekule lisatud mõjuhinna analüüsiti üksikasjalikult 14. ja 28. veebruari ning 14. märtsi 2019. aasta koosolekutel, tuginedes nõukogus komisjoni mõjuhinna analüüsimiseks välja töötatud soovituslikule kontrollnimekirjale. Aruteludes keskenduti küsimustele, mille kohta delegatsioonid palusid täiendavaid selgitusi. Pärast komisjoni selgitusi jätkas töörühm ettepaneku läbivaatamist.
7. Töörühma tasandil toimunud põhjalike arutelude käigus muutis eesistujariik delegatsioonide soovide arvessevõtmiseks mitmeid komisjoni ettepaneku sätteid. Töörühma viimasel koosolekul 12. novembril 2019 saavutati laiapõhjaline kokkulepe enamiku kompromissteksti suhtes. Mitu küsimust jäi siiski lahtiseks ja need tuleb veel lahendada.
8. Eesistujariigi kompromissteksti arutati alaliste esindajate komitee (COREPER) 20. novembri 2019. aasta koosolekul. Mõned lahtised küsimused jäid siiski lahendamata. Eesistuja otsustas, et kompromissettepanek esitatakse nõukogule (konkurentsivõime), kellelt oodatakse lahtiste küsimuste lahendamist eesmärgiga jõuda osalise üldise lähenemisviisini.
9. Nõukogu arutas dokumendis 14301/19 esitatud eesistujariigi kompromissteksti oma 29. novembri 2019. aasta istungil, et jõuda lahendamata küsimustes kokkuleppele. Tulenevalt kahe delegatsiooni vastuseisust ei suudetud nõukogus neid küsimusi siiski lahendada ja osaline üldine lähenemisviis jäi saavutamata (nõutav on ühehäälsus).

Nõukogu 29. novembri 2019. aasta istungi järel koostatud eesistujariigi kompromisstekst on esitatud käesoleva märkuse lisas.

10. Kavandataav määrus on osa mitmeaastase finantsraamistikuga (2021–2027) seotud ettepanekute paketist ning sõltub seetõttu mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevate horisontaalsete läbirääkimiste tulemustest. Nõukogu võtab vastu põhimõttelise otsuse, kas Euratomi programm jääb mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste osaks.

Nurksulgudes on esitatud tekst, mille puhul on nõutav mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste lõpuleviimine ja millega tuleb veel teha tööd, et nõukogu saaks määruse vastu võtta. Eelkõige on nurksulgudes kõik sätted, millel on mõju eelarvele.

III. LAHENDAMATA KÜSIMUSED

11. Eesistujariik pidas käesoleva märkuse lisas esitatud kompromissteksti tugevaks aluseks, et saavutada osaline üldine lähenemisviis konkurentsivõime nõukogu 29. novembri 2019. aasta istungil. Enamik liikmesriike sai eesistujariigi teksti kompromissina heaks kiita, kuid AT ja LU delegatsioonile valmistas eesistujariigi kompromissettepanek siiski endiselt muret ning nad säilitasid üldise reservatsiooni nii kogu teksti suhtes kui ka muud analüüsi reservatsioonid. Kuigi reservatsioonid on üleval ka DE delegatsioonil, teatasid nad nõukogus, et saavad osalise üldise lähenemisviisi saavutamise kontekstis hääletamisest hoiduda ning teeksid sellisel juhul avalduse nõukogu istungi protokollis kandmiseks. Kõik delegatsioonide poolt eespool nimetatud ettepaneku suhtes tehtud reservatsioonid on esitatud käesoleva märkuse lisa joonealustes märkustes.

Peamised lahendamata küsimused on järgmised.

12. Programmi eesmärgid ja kliimaneutraalsus (artikli 3 lõike 1 ja põhjendus 2)

Eesistujariigi kompromisstekst selle artikli ja vastava põhjenduse kohta kajastab eesistujariigi jätkuvaid jõupingutusi saavutada tasakaal liikmesriikide erinevate seisukohtade vahel seoses tuumauuringute ja -koolituse võimaliku panusega pikaajalisse üleminekusse kliimaneutraalsele energiasüsteemile. Artikli 3 lõike 1 sõnastus järgib hoolikalt kehtiva Euratomi määruse ja eelmise määruse sõnastust. Põhjendusse 2 tehtud muudatustega selgitatakse, et võimalik panus kliimaneutraalsuse saavutamisse ei piira liikmesriikide õigust määrata kindlaks oma energiaallikate valik. Enamik liikmesriike saab eesistujariigi teksti kompromissina heaks kiita. AT ja LU on taotlenud kõigi tuumaenergiaalase teadustegevuse ja koolituse ning kliimaneutraalsuse vaheliste seoste väljajätmist ning on esitanud reservatsiooni nii artikli 3 lõike 1 kui ka põhjenduse 2 suhtes. DE delegatsioonil on reservatsioon artikli 3 lõike 1 ja põhjenduse 2 suhtes ning ta tegi konkurentsivõime nõukogu 29. novembri 2019. aasta istungil ettepaneku lisada artikli 3 lõikesse 1 sõnad „nende liikmesriikide puhul, kes otsustavad tuumaenergiat kasutada“ (ja kohandada vastavalt põhjendust 2). Samuti märkis DE, et osalise üldise lähenemisviisi saavutamise kontekstis ja kompromissi vaimus on ta valmis juhul, kui tema ettepanekut ei peaks arvesse võetama, hääletamisest hoiduma ja tegema avalduse nõukogu istungi protokollis kandmiseks.

Lisaks:

13. esitasid AT ja LU analüüsi reservatsiooni põhjenduse 14 suhtes, kuna neile valmistas muret InvestEU vahendite kasutamine Euratomi projektide jaoks. Põhjenduse 14 kompromisstekstis selgitatakse, et Euratomi projektide rahastamine InvestEU vahenditest peaks olema kooskõlas InvestEU määruse V lisa B osa sätetega;

14. esitasid AT ja LU analüüsi reservatsiooni põhjenduse 17 suhtes seoses Teadusuuringute Ühiskeskuse rolliga, kuna nad sooviksid jätta kompromisstekstist välja sõna „eelkõige“. Liikmesriikidelt saadud märkuste põhjal koostatud eesistujariigi tekstis on sätestatud, et Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete rakendamisel tuleks arvesse võtta Teadusuuringute Ühiskeskuse kasutajate vajadusi ja liidu poliitikat, eelkõige tuumaohutuse ja -julgeoleku ning tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas. Samuti esitasid AT ja LU analüüsi reservatsiooni selle kohta, mis puudutab Teadusuuringute Ühiskeskuse rolli Euratomi esindamisel IV põlvkonna rahvusvahelisel foorumil, nagu sätestatud I lisa punktis 3. Kompromisstekstis on eesistujariik püüdnud seda rolli selgitada;
15. säilitavad AT ja LU analüüsi reservatsiooni Euroopa partnerlusi käsitleva artikli 7 suhtes, kuna neile valmistavad muret partnerlused Euratomi raames;
16. esitasid AT ja LU analüüsi reservatsiooni I lisa punkti a alapunkti 5 neljanda taande suhtes, kuna nad sooviksid jätta tekstist välja jätta sõna „toetus“. Selle, Euratomi rahastamise tingimustele vastavaid teadus- ja koolitusvaldkondi käsitleva sätte kompromisstekst hõlmab tuumajulgeoleku, kaitsemeetmete ja tuumarelva leviku tõkestamise valdkonda, sisaldades teadusuuringuid ja toetust ohutuse ja julgeoleku suurendamiseks ülemaailmse keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumaalase (CBRN) raamistiku raames. AT ja LU on samuti taotlenud sõna „eelkõige“ väljajätmist I lisa punkti b alapunktist 2, mis puudutab tuumateaduse ja -tehnoloogiaga seotud innovatsiooni ning sellealaste teadmiste haldamise, levitamise ja kasutamise edendamist. Eesistujariigi tekst sisaldab liikmesriikide mureküsimumstega arvestamiseks fraasi „eelkõige seoses tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja kiirguskaitsega“.
17. Vaatamata suurtele jõupingutustele jõuda selle ettepaneku suhtes kompromissile, peab eesistujariik vajalikuks tööd jätkata. Eesistujariik kavatseb anda eelnõu üle järgmisele eesistujariigile.

IV. KOKKUVÕTE

18. Alaliste esindajate komiteel ja nõukogul palutakse võtta teadmiseks eespool esitatud eduaruanne nõukogu määruse (millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2021–2025) ettepaneku läbivaatamise kohta.
-

2018/0226 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“
täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm
aastateks 2021–2025¹**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 7 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust²,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust³

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) üks eesmärk on aidata tõsta liikmesriikide elatustaset muu hulgas sellega, et edendatakse ja soodustatakse liikmesriikide tuumauuringuid ning täiendatakse neid ühenduse teadus- ja koolitusprogrammiga.

¹ Üldine reservatsioon: AT, LU.

² arvamus. Arvamus on esitatud pärast mittekohustusliku konsulteerimist.

³ ELT C Arvamus on esitatud pärast mittekohustusliku konsulteerimist.

- (2) Tänu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse parandamisele suurendatakse tuumauuringute abil sotsiaalset heaolu, majanduslikku õitsengut ja keskkonnakestlikkust. Kiirguskaitsealaste teadusuuringute tulemusena on täiustatud meditsiinitehnoloogiat, millest saavad kasu paljud kodanikud, ning need uuringud võivad viia edusammudeni muudeski sektorites, näiteks tööstuses, põllumajanduses ning keskkonna- ja julgeolekuvaldkonnas.

Ilma et see piiraks liikmesriikide õigust määrata kindlaks oma energiaallikate valik, peaks käesoleva määrusega kehtestatud programmi uuringutulemused panustama ka kliimaneutraalse energiasüsteemi saavutamisse ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil.⁴

- (3) Et tagada tuumauuringute järjepidevus ühenduse tasandil, on vaja luua ühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2025 (edaspidi „Euratomy programm“). Euratomy programmi raames tuleks jätkata varasemate programmide peamisi teadusuuringuid ning samal ajal seada uued erieesmärgid, kasutades seejuures sama rakendamiskiisi.
- (4) Euratomy 2014.–2018. aasta teadus- ja koolitusprogrammi vahehindamist käsitlevas komisjoni aruandes (COM(2017) 697 final) on esitatud programmi juhtpõhimõtted. Need hõlmavad järgmist: tuumaohutust, tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid, tuumajulgeolekut, tuumajäätmete käitlemist, kiirguskaitset ja tuumasünteesi käsitlevate teadusuuringute jätkuv toetamine; tuumauuringualaste Euroopa ühisprogrammide ülesehituse ja haldamise edasine parandamine koostöös toetusesaajatega; tuumaohutuse, tuumajulgeoleku ja kiirguskaitse kõikide aspektidega seotud asjakohase pädevuse arendamisele suunatud Euratomy haridus- ja koolitusmeetmete jätkuv rakendamine ja tõhustamine; Euratomy programmide ja liidu raamprogrammi muude teemavaldkondade vahelise koostoime veelgi parem ärakasutamine; ning Euratomy programmi otseste ja kaudsete meetmete vahelise koostoime veelgi parem ärakasutamine.

⁴ Reservatsioon: AT, DE, LU.

- (5) Euratomi programmi idee ja kavandamise puhul on lähtutud vajadusest saavutada toetatavate tegevuste kriitiline mass. Selleks kehtestatakse piiratud arv konkreetseid eesmärke, mille puhul keskendutakse tuumalõhustumise ohutule kasutamisele energeetikas ja muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakendustes, vajalike eksperditeadmiste säilitamisele ja täiendamisele, tuumasünteesienergeetika edendamisele ning tuumaohutust, tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid ja tuumajulgeolekut käsitleva liidu ja liikmesriikide poliitika toetamisele.
- (5a) Euratomi programm on oluline osa liidu jõupingutustest arendada tehnoloogilist juhtpositsiooni ja edendada tipptaset tuumavaldkonna teadusuuringutes ja innovatsioonis, eelkõige tagades tuumavaldkonnas ohutuse, julgeoleku, kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ja dekomisjoneerimise kõrgeimad standardid kooskõlas käesolevas määruses sätestatud programmi eesmärkidega.
- (6) Tuumasünteesienergeetika valdkonna teadusuuringuid käesoleva määruse kontekstis viiakse läbi kooskõlas Euroopa tuumasünteesi tegevuskavaga, millega nähakse ette tuumasünteesipõhise elektrijaama rajamise eelduseks olev vajalik teadus- ja arendustegevus, ning kooskõlas [ITERit käsitleva nõukogu otsusega]. Lühikeses kuni keskpikas perspektiivis on oluliseks sammuks ITERi ehituse lõpuleviimine ja selle esialgne käikulaskmine ning aktiivne tuumasünteesialane teadusprogramm täiendab Euroopas toimuvat ITERiga seotud tegevust, et toetada ITERi tööd tulevikus ja näidisreaktoriga DEMO seotud ettevalmistusi.
- (7) Euratomi programm peaks tuumauuringute toetamise kaudu aitama kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr [...] kehtestatud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ (edaspidi „raamprogramm „Euroopa horisont““)⁵ eesmärkide saavutamisele ning hõlbustama Euroopa 2030. aastani ulatuva strateegia rakendamist ja Euroopa teadusruumi tugevdamist.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] määrus (EL) nr [...], millega kehtestatakse ELi üheksas raamprogramm – teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2021–2027 – ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1291/2013 (ELT [...]).

- (8) Euratomi programmi raames tuleks püüda saavutada koostoimet raamprogrammiga „Euroopa horisont“ ja teiste liidu programmidega alates nende kavandamisest ja strateegilisest planeerimisest kuni projektide valimise, programmi haldamise, kommunikatsioonitegevuse, tulemuste levitamise ja kasutamise, järelevalve, auditeerimise ja juhtimiseni.
- (9) Euratomi programmi meetmed peaksid olema proportsionaalsed, ilma erasektori rahalisi vahendeid dubleerimata ega tõrjumata ning neil peaks olema selge Euroopa lisaväärtus. See tagab sidususe Euratomi programmi meetmete ja ELi riigiabi reeglite vahel, vältides põhjendamatuid konkurentsimoonutusi siseturul.
- (9a) Samal ajal kui iga liikmesriik otsustab ise, kas tuumaenergiat kasutada või mitte, tunnistatakse samuti, et tuumaenergial on eri liikmesriikides erinev roll. Euratomi programm aitab oma teadusuuringute kaudu samuti tugevdada kõikide asjakohaste sidusrühmade laiapõhjalisi arutelusid tuumaenergia võimaluste ja ohtude üle.
- (9b) Euratomi programm peaks pakkuma rahalise osaluse kaudu toetust haridus- ja koolitusvajaduste käsitlemiseks, nii et tuumavaldkonna teadlased saaksid kasu Marie Skłodowska-Curie meetmest võrdsetel alustel teiste valdkondade teadlastega.
- (10) Käesoleva määrusega kehtestatakse Euratomi programmile rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamine juhis [*viide tuleks vajaduse korral ajakohastada vastavalt uuele institutsioonidevahelisele kokkuleppele*: Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013. aastal eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 17] tähenduses.

- (11) Euratomi programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) [...] ⁶ (edaspidi „finantsmäärus“), kui käesoleva määrusega ei ole ette nähtud teisiti. Finantsmääruses sätestatakse liidu eelarve rakendamise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, kaudse eelarve täitmise, finantsabi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta, ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. [ELi toimimise lepingu artikli 322 ja Euratomi asutamislepingu artikli 106a alusel vastu võetud reeglid käsitlevad ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte austamine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ühenduse rahastamise oluline eeltingimus.]
- (12) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärgid ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Toetuste puhul tuleks arvestada kindlasummaliste maksete, ühtse määra alusel rahastamise ja ühikuhindadega.
- (12a) Erilist tähelepanu pööratakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja üldiselt erasektori piisava osalemise tagamisele. Hindamise ja järelevalve käigus tuleks hinnata VKEde osalust nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt.

- (12b) Euratomi programmi raames välja arendatud tegevused peaksid olema suunatud soolise ebavõrdsuse kaotamisele ning naiste ja meeste vahelise võrdsuse edendamisele teadus- ja innovatsioonitegevuses, kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklitega 2 ja 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 8. Sooküsimus tuleks integreerida teadus- ja innovatsioonitegevuse sisuga ning seda tuleks järgida kogu teadusuuringute tsükli käigus.
- (12ba) Võttes arvesse eesmärki tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada üldsuse usaldust teaduse vastu, tuleks Euratomi programmiga parandada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikkust teadusuuringute ja innovatsiooni küsimustes, edendades selleks teadusharidust, muutes teaduslikud teadmised paremini kättesaadavaks, töötades välja kompetentsed teadusuuringute ja innovatsioonikavad, milles võetakse arvesse kodanike ja kodanikuühiskonna muresid ja ootusi, ning lihtsustades nende osalemist Euratomi programmi kohastes tegevustes.
- (12c) Euratomi programmi kuuluvate meetmete puhul tuleks austada põhiõigusi ja järgida eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (12d) Oluline on jätkuvalt lihtsustada osalejate arendatud intellektuaalomandi kasutuselevõttu ning samal ajal kaitsta teiste osalejate ja ühenduse õigustatud huve kooskõlas Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (edaspidi „Euratomi asutamisleping“) II jaotise 2. peatükiga.
- (13) [...]

- (14) Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks võib kasutada ka InvestEU programmist InvestEU määruse V lisa B osa kohaselt eraldatavaid rahastamisvahendeid⁷.
- (15) Et tagada programmi võimalikult tõhus rakendamine ning luua toetusesaajatele ühtne, põhjalik ja läbipaistev raamistik, peaks Euratomi programmis osalemine ja uuringutulemuste levitamine toimuma vastavalt raamprogrammi „Euroopa horisont“ asjakohastele reeglitele, mille puhul on tehtud teatavaid kohandusi või erandeid. Euratomi programmis tuleks kasutada raamprogrammis „Euroopa horisont“ määratletud asjakohaseid mõisteid ja peamisi meetmeliike.
- (16) Raamprogrammi „Horisont 2020“ raames loodud ja komisjoni hallatav osalejate tagatisfond on osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, mis leevendab kohustusi mittetäitvate osalejate võlgnevate ja hüvitamata summadega seotud riske. Seega tuleks selle kaitsemehhanismi kohaldamist jätkata. Raamprogrammi „Euroopa horisont“ raames loodud vastastikune kindlustusmehhanism peaks hõlmama ka käesolevas määruses käsitletud meetmeid.
- (17) Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) peaks jätkuvalt pakkuma asjakohasel juhul liidu ja liikmesriikide poliitikale sõltumatuid kliendikeskseid teaduslikke tõendeid ja tehnilist abi kogu poliitikatsükli vältel. JRC otsemeetmeid tuleks rakendada paindlikul, tõhusal ja läbipaistval viisil lähtuvalt JRC ja liidu poliitika asjakohastest vajadustest, eelkõige⁸ tuumaohutuse, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku vallas, ning tagada seejuures liidu finantshuvide kaitse. JRC peaks jätkama täiendavate vahendite loomist, pakkudes konkurentsivõimelisi tugitegevusi liidu poliitika jaoks või kolmandate isikute nimel⁹. JRC saab osaleda kaudsetes meetmetes, kui asjakohases tööprogrammis on nii ette nähtud.

⁷ Analüüsi reservatsioon: AT, LU.

⁸ Analüüsi reservatsioon: AT, LU.

⁹ Nõukogu 26. aprilli 1994. aasta järeldused Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) rolli kohta (94/C126/01).

(18) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustele (EL, Euratom) 2018/1046¹⁰ („finantsmäärus“) ja (EL, Euratom) nr 883/2013¹¹ ning nõukogu määrustele (Euratom, EÜ) nr 2988/95¹², (Euratom, EÜ) nr 2185/96¹³ ja (EL) 2017/1939¹⁴ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult välja makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

¹² Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

¹³ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

¹⁴ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid ja esitada nende eest süüdistusi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371¹⁵. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd, andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

(18a) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga¹⁶, milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt tehtava otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õigusaktide alusel. Käesolevas määruses tuleks kehtestada erisäte, mille kohaselt antakse vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutav juurdepääs, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.]

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

¹⁶ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

- (19) Selleks et tagada Euratomi programmiga hõlmatud meetmete jaoks ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁷.
- (20) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidele 22 ja 23 tuleb Euratomi programmi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud konkreetse järelevalvekorra alusel, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Niisugune kord võib asjakohasel juhul sisaldada ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata Euratomi programmi mõju kohapeal.
- (21) JRC otsemeetmete teadusliku ja tehnoloogilise sisu osas on konsulteeritud komisjoni otsuse 96/282/Euratom¹⁸ alusel loodud Teadusuuringute Ühiskeskuse juhatajate nõukoguga.
- (22) Komisjon on pidanud nõu Euratomi teadus- ja tehnikakomiteega.
- (23) Õiguskindluse huvides tuleks määrus (Euratom) nr [...] kehtetuks tunnistada,

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

¹⁸ Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2025 (edaspidi „Euratomy programm“) ning Euratomy programmiga hõlmatud kaudsetes meetmetes osalemise ja tulemuste levitamise reeglid, täiendades raamprogrammi „Euroopa horisont“.

Määruses sätestatakse Euratomy programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2025, Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) poolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise reeglid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr xxx (edaspidi „raamprogrammi „Euroopa horisont“ määrus“)¹⁹ määratletud asjakohaseid mõisteid. Kõnealustes määratlustes esinevaid viiteid liidule ja programmile käsitatakse viidetena ühendusele ja Euratomy programmile. Erandina tähendab „tööprogramm“ dokumenti, mille komisjon on võtnud vastu Euratomy programmi rakendamiseks kooskõlas käesoleva määruse artikliga 16.

Kõik käesolevas määruses esinevad viited Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) xxx (edaspidi „raamprogrammi „Euroopa horisont“ määrus“) osutavad ... [ELT: palun sisestada raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse jõustumise kuupäev] kehtivale versioonile.

¹⁹ Täispealkiri + ELT viide.

Programmi eesmärgid

1. Euratomi programmi üldeesmärk on viia ellu tuumavaldkonna teadus- ja koolitustegevust, rõhuasetusega tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse pideval parandamisel, ning aidata potentsiaalselt kaasa pikemas perspektiivis kliimaneutraalsele energiasüsteemile üleminekule ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil.²⁰
2. Euratomi programmi erieesmärgid on järgmised:
 - a) parandada ja toetada tuumaohutust ja -julgeolekut, tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid, kiirguskaitset, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutut käitlemist ja dekomisjoneerimist, sealhulgas tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutut ja turvalist kasutamist;
 - b) säilitada ja süvendada ühenduses tuumavaldkonna eksperditeadmisi ja pädevust;
 - c) toetada tuumasünteesienergia kui tuleviku potentsiaalse elektrienergiaallika arendamist ja Euroopa tuumasünteesi tegevuskava rakendamist;
 - d) toetada liidu ja liikmesriikide poliitikat tuumaohutuse, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku pidevaks parandamiseks.
3. Lõigetes 1 ja 2 loetletud eesmärkide täitmine toimub vastavalt I lisale. See võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele ja ohtudele.

²⁰ Reservatsioon: AT, DE, LU.

Artikkel 4

Eelarve

1. Euratomi programmi rakendamise rahastamispakett on [1 675 000 000 eurot jooksevhindades].
2. Lõikes 1 esitatud summa orienteeruv jaotus on järgmine:
 - e) [724 563 000] eurot tuumasünteesialase teadus- ja arendustegevuse kaudsete meetmete jaoks;
 - f) [330 930 000] eurot tuumalõhustumisuuringute, tuumaohutuse ja kiirguskaitse kaudsete meetmete jaoks;
 - g) [619 507 000] eurot Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete jaoks.

[Komisjon ei või iga-aastase eelarvemenetluse käigus käesoleva artikli lõike 2 punktis c nimetatud summast kõrvale kalduda.]

3. Lõikes 1 nimetatud summa võib hõlmata ka ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis-, hindamis- ja muude tegevuste kulusid ning kulutusi, mis on vajalikud Euratomi programmi haldamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas halduskulusid ja kulusid programmi eesmärkide saavutamise hindamiseks. Kaudsete meetmetega seotud halduskulud ei ületa 6 % Euratomi programmi raames ette nähtud kogusummast. Ühtlasi võib selle arvelt katta Euratomi programmi eesmärkide täitmiseks tehtavaid kulutusi, mis on seotud uuringute, ekspertide koosolekute ning teabe- ja teavitamismeetmetega, samuti teabe töötlemiseks ja teabevahetuseks kasutatavate infotehnoloogiavõrgustikega, sealhulgas ettevõtete infotehnoloogiavahenditega seotud kulud ning muud Euratomi programmi haldamiseks vajalikud tehnilise ja haldusabi kulud.

4. Vajaduse korral võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2025. aastat, et katta lõikes 3 ette nähtud kulused, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis on 31. detsembriks 2025 veel lõpule viimata.
5. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jaotada mitme eelarve peale.
6. Ilma et see piiraks finantsmääruse kohaldamist, võivad esimesse tööprogrammi lisatud projektidest tulenevate meetmete kulud olla rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2021.
7. [Määruse (EL) XXX [... ühissätete määrus] artikli 21 kohaselt ülekantavad ning jagatud eelarve täitmise raames liikmesriikidele eraldatud ressursid võib liikmesriikide taotluse korral kanda üle programmile. Komisjon haldab neid vahendeid otseselt kooskõlas finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktiga a või kaudselt kooskõlas kõnealuse artikli punktiga c. Võimaluse korral kasutatakse neid vahendeid asjaomase liikmesriigi hüvanguks.]

Kolmandate riikide ühinemine programmiga

1. Programmiga võivad ühineda järgmised kolmandad riigid:

- a) liiduga ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt asjaomastes raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või samaväärsetes lepingutes sätestatud üldpõhimõtetele ja üldtingimustele selliste riikide osalemiseks ühenduse programmides ning vastavalt ühenduse ja selliste riikide vahel sõlmitud lepingutes sätestatud eritingimustele;
- b) Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riigid vastavalt asjaomastes raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või samaväärsetes lepingutes sätestatud üldpõhimõtetele ja üldtingimustele selliste riikide osalemiseks ühenduse programmides ning vastavalt ühenduse ja selliste riikide vahel sõlmitud lepingutes sätestatud eritingimustele;
- c) kõikidele järgmistele kriteeriumidele vastavad kolmandad riigid ja territooriumid:
 - suur võimekus teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas;
 - pühendumine reeglitel põhinevale avatud turumajandusele, sealhulgas intellektuaalomandiõiguste õiglane ja erapooletu käsitlemine, ning demokraatlike institutsioonide olemasolu;
 - kodanike majandusliku ja sotsiaalse heaolu parandamisele suunatud poliitikameetmete aktiivne edendamine.

Iga punktis c osutatud kolmanda riigi ühinemine programmiga toimub vastavalt tingimustele, mis on sätestatud konkreetsetes lepingus, mis hõlmab asjaomase kolmanda riigi osalemist ühenduse või liidu mis tahes programmis, eeldusel, et kõnealuse lepinguga:

- on tagatud õiglane tasakaal programmis osaleva kolmanda riigi osaluse ja tema saadava kasu vahel;
- on kehtestatud tingimused programmis osalemiseks, sealhulgas programmi jaoks eraldatud rahalise osaluse suurus ja osalemisega seotud halduskulud. Kõnealuseid osalusi käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna;
- ei ole asjaomasele kolmandale riigile antud otsustusõigust programmi üle;
- on kindlustatud liidu õigused tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

2. Iga kolmanda riigi puhul võetakse programmiga ühinemise ulatuse kindlaksmääramisel arvesse eesmärki edendada innovatsiooni kaudu liidu majanduskasvu. Sellest lähtuvalt võidakse konkreetse riigi puhul teatavad programmi osad programmiga ühinemise lepingust välja jätta, välja arvatud liiduga ühinevate riikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide puhul.
3. Vajaduse korral nähakse ühinemise lepinguga ette liidus asutatud juriidiliste isikute osalemine programmiga ühineva riigi samaväärsetes programmides vastavalt ühinemislepingus sätestatud tingimustele.
4. Rahalise toetuse suuruse kindlaksmääramise tingimustega tagatakse, et kui tekib märkimisväärne erinevus summast, mida ühinenud riigis asutatud juriidilised isikud saavad programmis osalemise tulemusena, korrigeeritakse seda erinevust automaatselt ning seejuures võetakse arvesse programmi haldamise, rakendamise ja toimimisega seotud kulusid.]

Eelarve täitmine ja rahastamisvormid

1. Euratomi programmi rakendatakse otsese eelarve täitmise kaudu vastavalt finantsmäärusele või kaudse eelarve täitmise kaudu koos finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega.
2. Euratomi programmist võib anda rahastust finantsmääruses sätestatud mis tahes vormis, eelkõige toetustena, mis on peamine programmi kaudsete meetmete toetamise vorm. Samuti võib sellest anda rahastust auhindade, hangete ja segarahastamistoimingute rahastamisvahendite kaudu.
3. Euratomi programmi raames kasutatavad peamised meetmeliigid, nagu teadusuuringute ja innovatsiooni meetmed, innovatsioonimeetmed, innovatsiooni ja turuletoomise meetmed, koolitus- ja liikuvusmeetmed, programmi kaasrahastamismeetmed, kommertskasutusele eelnevate hangete meetmed, innovatiivsete lahenduste riigihanke meetmed, koordineerimis- ja toetusmeetmed, ergutusauhinnad ja tunnustusauhinnad, on esitatud ja määratletud raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse artiklis 2.

Lõikes 2 osutatud rahastamisvorme kasutatakse paindlikult kõigi Euratomi programmi eesmärkide puhul ning nende kasutamine otsustatakse vajaduste ja konkreetsete eesmärkide kriteeriumide alusel.

4. Euratomi programmi raames toetatakse ka JRC otsemeetmeid.

Euroopa partnerlused²¹

1. Euratomi programmi teatavaid osi võib rakendada Euroopa partnerluste kaudu.
2. Ühendus võib osaleda Euroopa partnerlustes ükskõik millises järgmistest vormidest:
 - a) osalemine partnerlustes, mis on loodud komisjoni ning avaliku või erasektori partnerite vastastikuse mõistmise memorandumite ja/või lepingupõhiste kokkulepetega ning milles täpsustatakse partnerluse eesmärgid, sellega seotud kõikide asjaomaste poolte kohustused seoses partnerite rahalise ja/või mitterahalise osalusega, peamised tulemus- ja mõjunäitajad, saavutatavad tulemused ja aruandluskord. Need hõlmavad partnerite poolt ja Euratomi programmiga elluviidava täiendava teadus- ja innovatsioonitegevuse kindlaksmääramist (Euroopa programmipartnerlused);
 - b) osalemine teadus- ja innovatsioonitegevuse programmis ja selle rahaline toetamine, täpsustades eesmärgid, peamised tulemus- ja mõjunäitajad ning saavutatavad tulemused, ning mis põhineb partnerite kohustusel toetada oma asjaomaseid tegevusi rahaliselt ja/või mitterahaliselt ning ühendada oma asjakohased tegevused Euratomi programmi kaasrahastamise meetme kaudu (kaasrahastatud Euroopa partnerlused).
3. Euroopa partnerlused:
 - a) luuakse juhul, kui need aitavad saavutada Euratomi programmi eesmäärke tulemuslikumalt võrreldes sellega, kui ühendus tegutseks üksi ja kui kasutataks muid Euratomi programmi toetusvorme. Nendele osadele eraldatakse asjakohane osa Euratomi programmi eelarvest;

²¹ Analüüsi reservatsioon: AT, LU.

- b) järgivad järgmisi põhimõtteid: liidu lisaväärtus, läbipaistvus, avatus, mõju Euroopas ja Euroopa jaoks, piisaval tasemel tugev võimendav mõju, kõigi osaliste pikaajalised finantskohustused, paindlikkus rakendamisel, sidusus, koordineerimine ja vastastikune täiendavus liidu, kohalike, piirkondlike, riiklike ja asjakohasel juhul rahvusvaheliste algatuste või muude partnerlustega;
 - c) järgivad selget elutsükli põhist lähenemisviisi, on ajaliselt piiratud ja sisaldavad tingimusi Euratomi programmist saadava rahastuse järkjärguliseks lõpetamiseks.
4. Partnerluste valimist, rakendamist, järelevalvet, hindamist ja järkjärgulist lõpetamist käsitlevad sätted ja kriteeriumid on esitatud raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse III lisas.

Artikkel 8

Avatud teadus

Euratomi programmi suhtes kohaldatakse raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse sätteid avatud teaduse kohta.

Artikkel 9

Rahastamiskõlblikud meetmed ning osalemise ja uuringutulemuste levitamise reeglid

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärged.
2. Kui käesoleva artikli lõikes 3 ega 4 ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse Euratomi programmi raames toetatavate meetmete suhtes raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse II jaotist osalemise ja uuringutulemuste levitamise reeglite kohta. Seal esinevaid viiteid liidule ja programmile käsitatakse vajaduse korral viidetena ühendusele ja Euratomi programmile. Sealsed viited julgeolekureeglitele hõlmavad liikmesriikide riigikaitsehuve Euratomi asutamislepingu artikli 24 tähenduses.
3. Erandina raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse artikli 36 lõikest 4 võib vastuväidete esitamise õigust laiendada lihtlitsentside andmisele.

4. Erandina raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse artikli 37 lõikest 5 teeb ühenduse rahalise toetuse saaja oma tulemused ühenduse institutsioonidele, rahastamisasutustele ja ühisettevõttele Fusion for Energy kättesaadavaks, et võimaldada ühenduse poliitika ja programmide väljatöötamist, rakendamist ja järelvalvet või kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö raames võetud kohustuste täitmist. Kõnealune kasutusõigus hõlmab õigust volitada kolmandaid isikuid kasutama asjaomaseid tulemusi riigihankemenetluses ja edasilitsentsimisõigust, seda võib kasutada üksnes mitteärilisel otstarbel ja konkurentsiväliselt ning selle eest ei võeta kasutustasu.
5. Raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse kohaselt loodud vastastikuse kindlustusmehhanismi abil kaetakse riskid, mis on seotud võimalusega, et toetusesaajad ei tagasta komisjonile või rahastamisasutusele käesoleva määruse kohaselt sissenõutavaid summasid.

Artikkel 10

Kumulatiivne, täiendav ja ühine rahastamine

1. Euratomi programmi rakendatakse koostoimes muude liidu rahastamisprogrammidega.
- 1a. Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks ning Euratomi programmi ja raamprogrammi „Euroopa horisont“ ühiste väljakutsete käsitlemiseks võib ühendus anda rahalist toetust tegevustele, mis hõlmavad Euratomi programmis sätestatud eesmärki või raamprogrammiga „Euroopa horisont“ toetatavat eesmärki või korraga kummagi programmi eesmärke. Eelkõige võib Euratomi programmi raames toetada rahaliselt Marie Skłodowska-Curie meetmeid, et toetada tuumauuringutega seotud tegevust.

[2. Meede, mis on saanud toetust muu liidu programmi alusel, võib saada toetust ka käesoleva programmi alusel, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Kummagi toetuse osa suhtes kohaldatakse selle liidu programmi eeskirju, mille alusel toetust antakse. Kumulatiivne rahastus ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid ning erinevatest liidu programmidest antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse andmise tingimusi käsitlevate dokumentidega.

3. Meetmed, mis vastavad järgmistele kumulatiivsetele, võrreldavatele tingimustele:

- a) neid on hinnatud programmi kohase projektikonkursi raames;
- b) need vastavad kõnealuse projektikonkursiga ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
- c) neid ei saa eelarvepiirangute tõttu kõnealuse konkursikutse alusel rahastada,

[võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-ist või Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist vastavalt määruse (EL) XX [ühissätete määrus] artikli [67] lõikele 5 ja määruse (EL) XX [ühise põllumajanduspoliitika rahastamine, haldamine ja seire] artiklile [8], tingimusel et sellised meetmed on kooskõlas asjaomase programmi eesmärkidega. Kohaldatakse toetust andva fondi reegleid.]

II PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 11

Tööprogrammid

1. Komisjon võtab artikli 16 lõikes 4 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammid kaudsete meetmete rakendamiseks. Tööprogrammides kehtestatakse asjakohasel juhul segarahastamistoimingute jaoks ettenähtud üldsumma.
2. Lisaks finantsmääruse artiklis 110 nõutule esitatakse tööprogrammides asjakohasel juhul järgmine teave:
 - a) iga meetme jaoks eraldatud summa ja orienteeriv rakendamise ajakava;
 - b) toetuste puhul prioriteedid, valiku- ja hindamiskriteeriumid ja erinevate hindamiskriteeriumide suhteline kaal ning kõikide rahastamiskõlblike kulude maksimaalne rahastamismäär;
 - c) kõik toetusesaajate lisakohustused vastavalt raamprogrammi „Euroopa horisont“ määruse artiklitele 35 ja 37;
 - d) mitmeaastane lähenemisviis ja strateegilised suunad järgmisteks rakendamisaastateks.
3. Komisjon koostab kooskõlas otsusega 96/282/Euratom JRC otsemeetmeid käsitleva mitmeaastase tööprogrammi.

Järelevalve ja aruandlus

1. Komisjon jälgib pidevalt Euratomi programmi haldamist ja rakendamist. Läbipaistvuse suurendamiseks avalikustatakse need andmed komisjoni veebilehel hõlpsasti kättesaadaval viisil, võttes aluseks viimase ajakohastatud versiooni.

See hõlmab tähtajalisi näitajaid, mille abil antakse igal aastal aru edusammudest Euratomi programmi artiklis 3 sätestatud ja II lisas esitatud eesmärkide saavutamisel mõjuahelate kaupa.

2. Selleks et tagada Euratomi programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, võtab komisjon vastu rakendusakte, et kehtestada sätteid järelevalve- ja hindamisraamistiku jaoks, sealhulgas II lisa muutmise kaudu mõjuahelanäitajate vajaduspõhiseks läbivaatamiseks ja täiendamiseks ning lähtetasemete ja sihtide kindlaksmääramiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.
3. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal, ilma et see suurendaks toetusesaajate halduskoormust. Selleks kehtestatakse ühenduse rahaliste vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Teave, teavitamine, avalikustamine ning tulemuste levitamine ja kasutamine

1. Euratomi programmist rahaliste vahendite saajad tunnistavad ühenduse rahaliste vahendite päritolu ja tagavad ühenduse rahastamise nähtavuse (eriti meetmete ja nende tulemuste, sealhulgas auhindade tutvustamisel), andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon rakendab Euratomi programmi ning selle meetmete ja tulemustega seotud teabe- ja teavitamistegevust. Peale selle annab ta õigeaegset ja põhjalikku teavet liikmesriikidele ja toetusesaajatele. Selleks et moodustada koostööprojektide jaoks konsortsiumeid, pakutakse huvitatud üksustele analüüsidel ja võrgustikel põhinevaid tõenduspõhised sidemete loomise teenuseid, pöörates erilist tähelepanu võrgustike loomise võimaluste kindlakstegemisele madala teadusuuringute ja innovatsiooni tasemega liikmesriikide õigussubjektide jaoks. Sellise analüüsi alusel võib konkreetsete konkursside puhul korraldada sihtotstarbelisi sidemete loomise üritusi. Euratomi programmile eraldatud rahalised vahendid aitavad samuti tutvustada ühenduse poliitilisi prioriteete niivõrd, kuivõrd need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.
3. Samuti töötab komisjon välja tulemuste levitamise ja kasutamise strateegia, et parandada Euratomi programmi raames toimuva teadus- ja innovatsioonitegevuse tulemuste ja saadud teadmiste kättesaadavust ja levikut, eesmärgiga kiirendada nende kasutuselevõttu ning võimendada Euratomi programmi mõju. Euratomi programmile eraldatud rahalised vahendid aitavad samuti kaasa ühenduse poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, samuti teavitamise, kommunikatsiooni, avalikustamise ning tulemuste levitamise ja kasutamisega seotud tegevusele niivõrd, kuivõrd see on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 14

Hindamine

1. Hindamised viiakse läbi õigel ajal, et neid saaks kasutada programmi, sellele järgnevate ning muude teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud algatuste otsustusprotsessi jaoks.
2. Euratomi programmi vahehindamine tehakse läbipaistva protsessi käigus välja valitud sõltumatute ekspertide abil siis, kui on piisavalt teavet Euratomi programmi rakendamise kohta, kuid mitte hiljem kui kolm aastat pärast programmi rakendamise algust. See hõlmab varasemate Euratomi teadus- ja kooolitusprogrammide pikaajalise mõju hindamist ning selle põhjal kohandatakse vajaduse korral programmi rakendamist ja/või läbivaatamist. Vahehindamise käigus hinnatakse Euratomi programmi tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja ühenduse lisaväärtust.
3. Euratomi programmi rakendamise lõpul, kuid mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku viib komisjon läbi Euratomi programmi lõpphindamise. See hõlmab varasemate Euratomi teadus- ja kooolitusprogrammide pikaajalise mõju hindamist.
4. Komisjon avaldab hindamiste tulemused ja edastab need koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 15

Auditid

1. Euratomi programmi kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel, võttes arvesse kontrollimise haldus- ja muid kulusid kõikidel tasanditel, eelkõige toetusesaajate jaoks. Auditireeglid on selged, sidusad ja järjepidevad kogu Euratomi programmi jooksul.
2. Meetmete puhul, mida rahastatakse ühiselt mitmest liidu programmist, viiakse läbi üksainus audit, mis hõlmab kõiki asjaomaseid programme ja neist igaühe puhul kohaldatavaid reegleid.
3. Komisjon või rahastamisasutus võib tugineda toetusesaaja tasandil tehtavatele süsteemi ühendaudititele. Need ühendauditid on teatavat liiki toetusesaajate jaoks vabatahtlikud ning hõlmavad süsteemi- ja protsessiauditit koos tehingute auditiga, mida teeb sõltumatu audiitor, kes on pädev läbi viima raamatupidamisdokumentide kohustuslikke auditeid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/43/EÜ. Komisjon või rahastamisasutus võib kasutada neid selle kindlakstegemiseks, kas üldjoontes on tagatud kulude usaldusväärne finantsjuhtimine, ning finantsaruannete õigsust kinnitavate kontrollitõendite ja järelauditite taseme uuesti läbivaatamiseks.
4. Komisjon või rahastamisasutus võib vastavalt finantsmääruse artiklile 127 tugineda ühenduse toetuse kasutamise audititele, mille on teinud muu sõltumatu ja pädev isik või üksus, sealhulgas isik või üksus, keda liidu institutsioonid ega asutused ei ole selleks volitanud.
5. Auditeid võib teha kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.
- 5a. Komisjon avaldab auditisuunised, mille eesmärk on tagada auditimenetluste ja -reeglite usaldusväärne ja ühtne kohaldamine ja tõlgendamine kogu programmi kestuse jooksul.

Artikkel 16

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Komitee tuleb kokku kahes eri koosseisus, millest ühes käsitletakse Euratomi programmi tuumalõhustumisega ja teises tuumasünteesiga seotud aspekte.

Euratomi programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon kooskõlas oma kehtestatud suunistega programmikomitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi/nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille juures liikmesriik vajab konkreetseid eksperditeadmisi.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
5. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui või komitee liikmete lihtenamus seda taotleb.
6. Komisjon teavitab komiteed korrapäraselt Euratomi programmi rakendamise üldisest edenemisest, samuti teavitab ta komiteed õigel ajal kõikidest Euratomi programmi alusel kavandatud või rahastatud meetmetest.

[Artikkel 17

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohase otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused ka õigust korraldada juurdusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

III PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 18

Kehtetuks tunnistamine

Määrus [*nr ..., millega kehtestatakse Euratomi 2019.–2020. aasta programm*] tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 19

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruse [*Euratomi 2019.–2020. aasta programm*] kohaste asjaomaste meetmete jätkumist või muutmist ning nimetatud määrust kohaldatakse selliste meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.
2. Vajaduse korral jätkab määrusega [*Euratomi 2019.–2020. aasta programm*] loodud komitee mis tahes poolelijäänud ülesannete täitmist artiklis 16 osutatud komitee.
3. Euratomi programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek Euratomi programmi ja selle eelkäija, [*Euratomi 2019.–2020. aasta programmi*] alusel vastu võetud meetmete vahel.
4. [Tagasimaksed määruse [*Euratomi 2019.–2020. aasta programm*] alusel loodud rahastamisvahenditest võib investeerida määrusega XX²² kehtestatud programmi InvestEU.]

Artikkel 20

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja

Artikli 3 lõikes 2 loetletud erieesmärkide poole püüdlemisel lähtutakse kogu Euratomi programmis käesolevas lisas kirjeldatud põhitegevussuundadest. Nende erieesmärkide täitmise kaudu toetab Euratomi programm liikmesriike Euratomi õigusaktide²⁴ rakendamisel ning tugevdab liikmesriikide ja erasektori teadusalaseid jõupingutusi. Need peaksid aitama säilitada ja edendada tehnoloogilist juhtpositsiooni tuumavaldkonnas.

Erieesmärkide saavutamiseks toetab Euratomi programm valdkonnaülest tegevust, millega tagatakse ühiste väljakutsete käsitlemiseks tehtavate teadusalaste jõupingutuste koostoime. Tagatakse asjakohased seosed ja kokkupuutealad programmiga „Euroopa horisont“, näiteks korraldades ühiseid projektikonkursse. Asjaomast teadus- ja innovatsioonitegevust võib rahaliselt toetada ka määruse [ühissätete määrus] kohastest fondidest niivõrd, kuivõrd see on kooskõlas kõnealuste fondide eesmärkide ja reeglitega.

²⁴ Eelkõige nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik, muudetud nõukogu 8. juuli 2014. aasta direktiiviga 2014/87/Euratom; nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks; nõukogu 20. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/117/Euratom radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli kohta; nõukogu 5. detsembri 2013. aasta direktiiv 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom; nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/51/Euratom, millega määratakse kindlaks nõuded elanikkonna tervise kaitsmiseks olmevees sisalduvate radioaktiivsete ainete eest; ja nõukogu 15. jaanuari 2016. aasta määrus (Euratom) 2016/52, millega kehtestatakse toidu ja sööda radioaktiivse saastatuse lubatud piirmäärad tuumaavarii või muu kiirgusliku avariilukorra puhul.

Käesolevas lisas loetletud tegevuste hulka kuulub rahuotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud tuumavaldkonna teadusuuringute ja innovatsiooni alane rahvusvaheline koostöö, mis põhineb ühistel eesmärkidel ja vastastikusel usaldusel ning millega soovitakse tuua liidule, selle kodanikele ja keskkonnale selget ja märkimisväärset kasu. See hõlmab rahvusvahelist koostööd mitmepoolsete raamistike kaudu. JRC kui Euratomi esindaja IV põlvkonna rahvusvahelisel foorumil (GIF)²⁵ hõlbustab ja koordineerib jätkuvalt Euroopa Aatomienergiaühenduse panust ja osalemist GIFi teadus- ja koolitustegevuses. Euratomi programmi raames GIFi tegevustesse antav panus keskendub ohutuse, kiirguskaitse, kaitsemeetmete ja tuumarelvade leviku tõkestamise alasele teadus- ja koolitustegevusele seoses IV põlvkonna süsteemidega.²⁶

Iga uut Teadusuuringute Ühiskeskusele (JRC) määratud ülesannet hindab JRC juhatajate nõukogu, et kontrollida selle sidusust liikmesriikides juba toimuva tegevusega ja vältida topelttööd liidu tuumauuringutes ja vastavas arendustegevuses.

Tööprogrammide prioriteedid peab kindlaks määrama komisjon, kes küsib selleks teavet riikide ametiasutustelt ja tuumauuringutega tegelevatelt sidusrühmadelt, kes on ühinenud asutusteks või liitunud selliste raamistikega nagu Euroopa tehnoloogiaplatvormid, assotsiatsioonid, algatused või tehnikafoorumid, kus tegeldakse tuumasüsteemide ja -ohutuse, radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemise, kiirguskaitse, väikese doosiga seotud riskide, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku või tuumasünteesiuuringutega, või mis tahes muult asjakohaselt tuumavaldkonna organisatsioonilt või foorumilt.

²⁵ Vastavalt IV põlvkonna tuumaenergiasüsteemide uurimis- ja arendustegevuse alase rahvusvahelise koostöö raamlepingu artikli III lõikele 2.

²⁶ Analüüsi reservatsioon: [AT](#), [LU](#).

Euratori programmi raames on rahastamiskõlblik järgmiste valdkondade teadus- ja koolitustegevus.

a) *Tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ja dekomisjoneerimise, sealhulgas tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise parandamine ja toetamine*²⁷

- (1) **Tuumaohutus:** ühenduses kasutatavate reaktorisüsteemide ja tuumkütusetsüklite ohutus ning ühenduse üldiste tuumaohutusalaalaste eksperditeadmiste säilitamiseks vajalikus ulatuses selliste reaktoritüüpide ja kogu nende tuumkütusetsüklite (nagu partitsioneerimine ja transmutatsioon) ohutus, mida võidakse kasutada tulevikus.
- (2) **Kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemine:** keskmise ja suure radioaktiivsusega ning pikaajaliste radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse ning selliste muud liiki ja muude voogudega seotud radioaktiivsete jäätmete käitlemine, eelkõige lõppladustamisele eelnevad tegevused ja lõppladustamine, mille jaoks toimiv tööstuslik protsess praegu puudub või saab seda parandada; radioaktiivsete jäätmete tekke viimine miinimumini ja nende jäätmete radiotoksilisuse vähendamine; teadmiste ja pädevuste haldamine ja ülekandmine põlvkondade vahel ning liikmesriikide radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemise alaste programmide lõikes.
- (3) **Dekomisjoneerimine:** teadusuuringud tuumarajatiste dekomisjoneerimise ja nende keskkonnakahju heastamise tehnoloogia väljatöötamiseks ja hindamiseks; toetus dekomisjoneerimist käsitlevate teadmiste ja parima tava jagamiseks.

²⁷ Välja arvatud tuumajulgeolek, tuumaenergiaalased kaitsemeetmed ja tuumarelvade leviku tõkestamine, võib neid tegevusi viia ellu otseste ja kaudsete meetmete kaudu.

(4) **Tuumateaduse ja ioniseeriva kiirguse rakendused, kiirguskaitse, hädaolukorraks valmisolek:**

- tuumateaduse ja ioniseeriva kiirgusega seotud tehnoloogia rakendused meditsiini-, tööstus- ja muudes teadusvaldkondades;
- väikese doosiga seotud toimed ja riskid tööstuses ja meditsiinis kasutamisel ning keskkonnakokkupuutel;
- hädaolukorraks valmisolek kiirgusega seotud õnnetusjuhtumite puhul ja kiirgusökoloogiaalased teadusuuringud;
- radioisotoopide ohutu ja turvaline tarnimine ja kasutamine;
- teadusuuringud seoses keskkonnas radioaktiivsete ainete levimise mudelitega ning teabevahetuse, hoiatussüsteemide ja mõõtmismeetodeid²⁸ käsitleva koostöö toetamine (rakendatakse otsemeetmete kaudu).

²⁸ Euratomi asutamislepingu artiklid 35, 36 ja 38; nõukogu otsus 87/600/Euratom.

(5) **Tuumajulgeolek, tuumaenergiaalased kaitsemeetmed ja tuumarelvade leviku tõkestamine** (rakendatakse otsemeetmete kaudu):

- meetodid ja tehnoloogia ühenduse ja rahvusvaheliste kaitsemeetmete toetamiseks ja tugevdamiseks;
- Euratomi kaitsemeetmesüsteemiga seotud tegevustoetus ja -koolitus;
- tehniline toetus tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu rakendamiseks tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas, sealhulgas toetus ELi ekspordikontrollirežiimi tugevdamiseks;
- teadusuuringud ja toetus ohutuse ja julgeoleku parandamiseks üleilmse KBRT-aineid (keemilised, bioloogilised, radioloogilised ja tuumaained) käsitleva raamistiku ja sellega seotud liidu strateegiate kontekstis²⁹;
- meetodid ja tehnoloogia regulatiivse kontrolliga hõlmamata tuumamaterjalide ja radioaktiivsete ainete avastamiseks ning selliste materjalidega seotud juhtumite ärahoidmiseks ja neile reageerimiseks, sealhulgas tuumaalane kohtuekspertiis;
- tuumajulgeolekualase suutlikkuse arendamise toetamine Euroopa tuumajulgeoleku koolituskeskuse kaudu.

²⁹ Analüüsi reservatsioon: AT, LU.

b) Ühenduses tuumavaldkonna eksperditeadmiste ja pädevuste säilitamine ja süvendamine

- (1) Haridus, koolitus ja liikuvus, sealhulgas haridus- ja koolituskavad, näiteks Marie Skłodowska-Curie meetmed
- (2) Tuumateaduse ja -tehnoloogiaga seotud innovatsiooni ning sellealaste teadmiste haldamise, levitamise ja kasutamise edendamine, eelkõige seoses tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja kiirguskaitsega³⁰
- (3) Toetus tehnosiirdeks teadusuuringutest tööstusesse
- (4) Konkurentsivõimelise Euroopa tuumasünteesialase tööstusliku võimekuse loomise ja arendamise toetamine
- (5) Euroopa ja rahvusvaheliste teadustaristute, sealhulgas JRC taristute ning nende kättesaadavuse ja neile asjakohase juurdepääsu toetamine³¹
- (6) Tuumateaduse kui standardimise toetamiseks vajaliku baasi edendamiseks saadakse otsemeetmete abil tiptasemel võrdlusandmeid, -materjale ja -mõõtmistulemusi, mis on seotud tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ning muude rakendustega, näiteks nukleaarmeditsiiniga

³⁰ Analüüsi reservatsioon: AT, LU.

³¹ JRC taristuid käsitleva paindliku investeerimiskava põhjal.

c) *Tuumasünteesienergeetika edendamise soodustamine ja Euroopa tuumasünteesi tegevuskava rakendamise toetamine*

Kaasrahastatava tuumasünteesiuuringute alase Euroopa partnerluse raames rakendatakse tegevuskava, mis on kehtestatud eesmärgiga jõuda käesoleva sajandi teiseks pooleks tuumasünteesil põhineva elektritootmiseni. See võib muu hulgas hõlmata järgmist:

- (1) olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste kasutamine, sealhulgas vajaduse korral tuumasünteesiuuringute taristutele tegevustoetuste andmine;
- (2) kõikide asjakohaste aspektide, sealhulgas materjalide, tehnoloogia ja projektide väljatöötamine tulevaste termotuumaelektrijaamade ettevalmistamiseks;
- (3) kindla suunitlusega haridus- ja koolitusprogrammi rakendamine lisaks punkti b alapunkti 1 kohastele tegevustele;
- (4) ühiste tegevuste kooskõlastamine ühisettevõttega Fusion for Energy;
- (5) koostöö ITERi organisatsiooniga;
- (6) teaduskoostöö Euratomi rahvusvaheliste lepingute raames.

Kaasrahastatavat tuumasünteesiuuringute alast Euroopa partnerlust viiakse ellu toetuse alusel, mida saavad liikmesriikide ja Euratomi programmiga ühinenud kolmandate riikide asutatud või määratud juriidilised isikud. Toetus võib hõlmata ühenduse mitterahalisi vahendeid ja komisjoni töötajate lähetamist.

d) *Liidu ja liikmesriikide tuumaohutuse, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete ja tuumajulgeoleku poliitika toetamine*

Otsemeetmetega toetatakse sõltumatute teaduslike ja tehniliste eksperditeadmiste ja tõendusmaterjali pakkumise kaudu tuumaohutust ja -julgeolekut ning tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid käsitlevat poliitikat ja asjaomaste õigusaktide rakendamist.

Peamised mõjuahelanäitajad

Euratori programmi erieesmärkide saavutamise tulemuslikkuse jälgimisel lähtutakse mõjuahelatest ja nendega seotud peamistest mõjuahelanäitajatest. Mõjuahelad on ajatundlikud: need eristavad lühiajalist, keskmise kestusega ja pikaajalist mõju. Mõjuahelanäitajaid kasutatakse erieesmärkide järgimisel tehtavatest edusammudest aru andmiseks. Peamiste mõjuahelanäitajate aluseks olevaid mikroandmeid, mida kasutatakse ka raamprogrammis „Euroopa horisont“, kogutakse keskselt hallataval ja ühtlustatud viisil nii, et toetusesaajate aruandluskoormus oleks minimaalne. Peamisi mõjuahelanäitajaid võib Euratori programmi rakendamise käigus täpsustada.

Teadusliku mõjuahela näitajad

Euratori programmiga on kavas saavutada edu tuumaohutuse ja -julgeoleku tugevdamist, ioniseeriva kiirguse ohutuid rakendusi, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemist, kiirguskaitset ning tuumasünteesienergeetika edendamist käsitlevate teadmiste hankimisel. Selles valdkonnas tehtavaid edusamme mõõdetakse näitajate abil, mis on seotud teaduspublikatsioonide, tuumasünteesialase tegevuskava rakendamisel tehtud edusammude, eksperditeadmiste ja oskuste täiendamise ning teadustaristutele juurdepääsuga.

Teadusliku mõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise, sealhulgas tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ning dekomisjoneerimise edendamine	<u>Publikatsioonid</u> – Euratori eelretsenseeritud teaduspublikatsioonide arv	<u>Tsiteeritavus</u> – Euratori eelretsenseeritud teaduspublikatsioonide valdkonnapõhiselt kaalutud tsiteerimisindeks	<u>Maailmatasemel teadus</u> – selliste Euratori programmi eelretsenseeritud publikatsioonide arv ja osakaal, mis on andnud teadusvaldkondadesse olulise panuse
	<u>Jagatud teadmised</u> – avatud teadmistaristu kaudu jagatud teadustulemuste (avalikud andmed, publikatsioonid, tarkvara jne) osakaal	<u>Teadmiste levik</u> – avatud juurdepääsuga aktiivselt kasutatud/tsiteeritud teadustulemuste osakaal	<u>Uued koostöösidemed</u> – selliste Euratori toetusesaajate osakaal, kes on loonud uusi valdkonna- või sektoriüleseid koostöösidemeid oma Euratori teadus- ja innovatsioonitegevuse avalike tulemuste kasutajatega
Tuumasünteesienergeetika edendamise soodustamine	<u>Tuumasünteesi tegevuskava rakendamisel tehtud edusammud</u> – ajavahemikuks 2021–2025 kehtestatud tuumasünteesi tegevuskavaga seatud selliste vahe-eesmärkide protsentuaalne osakaal, mis on saavutatud Euratori programmiga		
Eksperditadmiste ja tipptaseme säilitamine ja süvendamine liidus	<u>Oskused</u> – nende teadlaste arv, kes on koolituse, liikuvuse ja taristule juurdepääsu kaudu saanud kasu Euratori programmi oskuste täiendamise tegevustest	<u>Karjäär</u> – nende täiendatud oskustega teadlaste arv ja osakaal, kellel on oma teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas suurem mõju	<u>Töötingimused</u> – nende täiendatud oskustega teadlaste arv ja osakaal, kelle töötingimused on paranenud
	Nende teadlaste arv, kellel on tänu programmi raames saadud toetusele juurdepääs teadustaristule		
	Võrdlusmaterjalid on üle antud ja võrdlusmõõtmiste tulemused on lisatud teeki		Muudetud rahvusvaheliste standardite arv

Ühiskondliku mõjuahela näitajad

Euratori programmiga aidatakse teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu saavutada tuumaohutuse ja -julgeolekuga, kiirguskaitsega ja ioniseeriva kiirguse rakendustega seotud ELi poliitilisi prioriteete; see väljendub kõnealuste valdkondade väljakutsete käsitlemisele kaasa aitavates projektitulemites. Ühiskondlikku mõju hinnatakse ka konkreetsete edusammude järgi tuumajulgeoleku ja tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas.

Ühiskondliku mõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise, sealhulgas tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ning dekomisjoneerimise edendamine	<u>Väljundid</u> – ELi konkreetseid poliitilisi prioriteete edendavate väljundite arv ja osakaal	<u>Lahendused</u> – ELi konkreetseid poliitilisi prioriteete edendavate uuenduslike lahenduste ja teadustulemuste arv ja osakaal	<u>Kasu</u> – Euratori rahastatud uuringute tulemuste kasutamisest tulenev hinnanguline koondmõju seoses ELi konkreetsete poliitiliste prioriteetidega, sealhulgas poliitikakujundamisele ja õigusloomele kaasaaitamine
	ELi kaitsemeetmete toetamiseks välja töötatud teenuste arv		Välja töötatud ja kasutusel olevate tehniliste süsteemide arv
	Eesliini ametnike seas läbi viidud koolituste arv		
	<u>Koosloome</u> – selliste Euratori projektide arv ja osakaal, mille puhul ELi kodanikud ja lõppkasutajad osalevad teadus- ja innovatsioonitegevuse sisu koosloomes	<u>Kaasamine</u> – nende Euratori toetust saavate üksuste arv ja osakaal, kus on olemas Euratori projekti järgse kodanike ja lõppkasutajate kaasamise mehhanismid	<u>Teadusuuringute ja innovatsiooni kasutuselevõtt ühiskonnas</u> – Euratori osalusel saadud teaduslike tulemuste ja loodud uuenduslike lahenduste kasutuselevõtt ja mõju

Innovatsiooni mõjuahela näitajad

Euratomy programmiga soovitakse saavutada innovatsioonimõju, mille kaudu toetatakse selle erieesmärkide järgimisel tehtavaid edusamme. Selles valdkonnas tehtavaid edusamme mõõdetakse näitajate abil, mis on seotud intellektuaalomandiõigustega, uuenduslike toodete, meetodite ja protsesside ja nende kasutamisega ning töökohtade loomisega.

Majandusliku mõju / innovatsioonimõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaenergia ning ioniseeriva kiirguse muuks kui energiatootmiseks mõeldud rakenduste ohutu ja turvalise kasutamise, sealhulgas tuumaohutuse ja -julgeoleku, tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete, kiirguskaitse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete ohutu käitlemise ning dekomisjoneerimise edendamine Tuumasünteesienergeetika edendamise soodustamine Eksperditeadmiste ja pädevuse säilitamine ja süvendamine liidus	<u>Uuenduslikud väljundid –</u> Euratomy programmi tulemusena välja töötatud uuenduslike toodete, protsesside ja meetodite arv (uuenduse liigi järgi) ning intellektuaalomandiõiguse taotluste arv	<u>Innovatsioon –</u> Euratomy projektide tulemusena välja töötatud uuenduste arv (uuenduse liigi järgi), sealhulgas intellektuaalomandiõigusega kaitstud uuenduste arv	<u>Majanduskasv –</u> Euratomy rahastatud uuendused välja töötanud ettevõtete loomine, nende kasv ja turuosa
	<u>Tööhõive toetamine –</u> toetust saanud üksustes Euratomy projekti jaoks loodud ja säilitatud täistööaja ekvivalendile vastavate töökohtade arv (töökoha liigi järgi)	<u>Kestlik tööhõive –</u> täistööaja ekvivalendile vastavate töökohtade arvu suurenemine toetust saanud üksustes Euratomy projekti järgselt (töökoha liigi järgi)	<u>Üldmõju tööhõivele –</u> Euratomy projekti tulemuste levikuga seotud otseselt või kaudselt loodud või säilitatud töökohtade arv (töökoha liigi järgi)
	Euratomy algse investeeringu abil kaasatud avaliku ja erasektori investeeringute maht	Euratomy projekti tulemuste kasutamiseks või edasiarendamiseks kaasatud avaliku ja erasektori investeeringute maht	ELi edusammud 3 % SKPst eesmärgi suunas liikumisel tulenevalt Euratomy programmist

Poliitilise mõjuahela näitajad

Euratomy programmiga saadakse poliitikakujundamiseks vajalikke teaduslikke tõendeid. Eelkõige on see seotud teadustoega teistele komisjoni talitustele, näiteks Euratomy kaitsemeetmete toetamise ning liikmesriikides tuumaenergia ja ioniseeriva kiirguse alaste direktiivide rakendamise toetamisega³².

Poliitilise mõju saavutamine	Lühiajaline	Keskmise kestusega	Pikemaajaline
Tuumaohutust ja - julgeolekut ning tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid käsitleva liidu poliitika toetamine	Poliitikakujundamise seisukohast oluliste tulemustega Euratomy projektide arv ja osakaal	Selliste väljundite arv, millel on tõendatav mõju ELi poliitikale	Poliitilistes ja programmidokumentides viidatud Euratomy projektide tulemuste arv ja osakaal

Eesmärgid määratakse kindlaks nii kaudsete kui ka otsemeetmete puhul, et kajastada iga programmiosa oodatavaid tulemusi.

³² Nõukogu 8. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/87/Euratom, millega muudetakse direktiivi 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik; nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks; komisjoni 8. veebruari 2005. aasta määrus (Euratom) nr 302/2005 Euratomy julgeolekumeetmete rakendamise kohta.